

کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه
کمیته بهداشت

معاونت بهداشت
واحد مدیریت و کاهش خطر بلایا

مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت

صلى الله عليه وسلم

با قدردانی از مشارکت و همکاری:

مدیران و کارشناسان دانشگاه های علوم پزشکی:	مدیران و کارشناسان ستاد معاونت درمان وزارت:	مدیران و کارشناسان ستاد معاونت بهداشت وزارت:
<ul style="list-style-type: none"> • معاونین بهداشت • معاونین درمان • روسای مراکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی دانشگاه ها • دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه دانشگاه ها • EOC دانشگاه های علوم پزشکی 	<ul style="list-style-type: none"> • مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی • دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه • EOC وزارت بهداشت 	<ul style="list-style-type: none"> • معاون محترم بهداشت • مرکز مدیریت شبکه • مرکز مدیریت بیماری های واگیر • مرکز مدیریت بیماری های غیر واگیر • مرکز سلامت محیط و کار • مرکز سلامت جمعیت، خانواده و مدارس • دفتر بهبود تغذیه جامعه • دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد • دفتر آموزش و ارتقای سلامت • آزمایشگاه مرجع سلامت • روابط عمومی معاونت بهداشت • دفتر بودجه معاونت بهداشت • مدیریت اجرایی معاونت بهداشت

فهرست مطالب:

صفحه	موضوع
۴	خلاصه دستاوردها در ۳ سال نخست
۵	نیروی انسانی
۷	ماموریت
۷	اهداف کلان
۷	راهبردهای اصلی
۸	شرح وظایف
۹	ساختار
۱۰	لزوم توسعه برنامه های مدیریت و کاهش خطر بلایا در حوزه بهداشت
۱۱	سوال های مهم معاونت بهداشت در حیطه مدیریت و کاهش خطر بلایا
۱۲	برنامه های مدیریت و کاهش خطر بلایا
۲۳	انتشارات
۲۴	همایش ها و نشست ها
۲۵	چالش ها

خلاصه دستاوردها در ۳ سال نخست

از تیرماه ۱۳۸۹ تا کنون، با حمایت و همکاری ارزشمند مدیران و کارشناسان ستاد معاونت بهداشت و دانشگاه های علوم پزشکی، دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه و EOC وزارت بهداشت دستاوردهای ذیل حاصل شده است:

- (۱) تاسیس دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت، تامین فضای فیزیکی و جذب نیروی کارشناسی
- (۲) ابلاغ چارت تشکیلاتی گروه مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت دانشگاه های علوم پزشکی
- (۳) تدوین و اجرای برنامه پایلوت ادغام مدیریت و کاهش خطر بلایا در نظام شبکه
- (۴) راه اندازی کمیته بهداشت کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه و تقویت همکاری های درون و برون بخشی (بعنوان مثال با EOC وزارت بهداشت و سازمان مدیریت بحران کشور)
- (۵) تدوین و ابلاغ برنامه ملی عملیات پاسخ بهداشتی در بلایا (EOP)
- (۶) تدوین برنامه ارزیابی خطر بلایا در مراکز بهداشتی کشور و انجام آن در حدود ۲۸۰۰ مرکز از خانه بهداشت تا مرکز بهداشت استان
- (۷) برآورد سطح پایه شاخص های الف) آمادگی و آسیب پذیری تسهیلات بهداشتی در برابر بلایا، ب) آمادگی خانوارهای ایرانی در برابر بلایا
- (۸) اجرای پیمایش ۱۰ ساله خسارات ناشی از بلایا به تسهیلات بهداشتی اولیه
- (۹) استقرار نظام مراقبت وقوع و خسارات بلایا در مراکز بهداشتی
- (۱۰) تدوین برنامه ملی بازتوانی در حوادث طبیعی و تصویب آن در شورای هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور
- (۱۱) تدوین و تصویب برنامه ارزیابی و آموزش آمادگی خانوارها برای بلایا در برنامه پزشک خانواده
- (۱۲) تدوین شاخص های کلان مدیریت و کاهش خطر بلایا در سامانه مدیریت اطلاعات نظام سلامت
- (۱۳) هماهنگی عملیات پاسخ به حوادث مهم مانند زلزله آذربایجان شرقی و سیل پاکستان
- (۱۴) طراحی مانورها و برنامه های آموزشی متعدد
- (۱۵) برگزاری همایش های ملی به مناسبت روز ملی کاهش خطر بلایا
- (۱۶) کسب امتیاز ۱۰۰٪ در اجرای برنامه ها بر اساس گزارش ستاد برنامه ریزی عملیاتی وزارت بهداشت

نیروی انسانی:

(۱) دکتر علی اردلان

مشاور معاون بهداشت، سرپرست دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا و دبیر کمیته بهداشت کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه
MD، PhD، مدیر گروه سلامت در حوادث و بلایای دانشگاه علوم پزشکی تهران، دبیر هیئت ممکنه و ارزشیابی رشته سلامت در
حوادث و بلایا، فلوی اقدامات بشردوستانه بین المللی در دانشگاه هاروارد، مشاور پاره وقت سازمان جهانی بهداشت

(۲) خانم هما یوسفی

کارشناس بخش پیشگیری و آمادگی
کارشناس ارشد مامایی، MPH، دانشجوی PhD سلامت در بلایا

(۳) خانم نرگس روحی

کارشناس بخش پیشگیری و آمادگی
کارشناس ارشد رفاه اجتماعی، MPH مدیریت بلایا، دانشجوی PhD سلامت در بلایا

(۴) مهندس علی محمدی

کارشناس بخش عملیات پاسخ و بازیابی
کارشناس بهداشت محیط و حوادث پرتویی

همکاران ستاد معاونت بهداشت (جانشین روسای مراکز/دفا تر در کمیته بهداشت کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه):

رئیس اداره مراقبت بیماری های واگیر کارشناس اداره مراقبت بیماری های واگیر	دکتر محمود سروش دکتر ابوالقاسم امیدوارنیا	مرکز مدیریت بیماری های واگیر
معاون مرکز و رئیس اداره بهداشت مواد غذایی و بهسازی اماکن عمومی	مهندس سیدرضا غلامی	مرکز سلامت محیط و کار
رئیس ستاد فوریت های سلامت محیط و کار کشور رییس اداره کنترل عوامل محیطی موثر بر سلامت	مهندس محراب آقازاده مهندس شیدا ملک افضلی	
معاون دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس کارشناس اداره سلامت مادران	دکتر سید تقی یمانی خانم شهرزاد والافر	دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس
سرپرست گروه مدیریت برنامه های سلامت کارشناس مرکز مدیریت شبکه مسئول برنامه کشوری رابطین بهداشت	دکتر حسین کاظمینی خانم فقیهی خانم توحیدی	مرکز مدیریت شبکه
کارشناس سلامت روان	آقای علی اسدی	دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد
کارشناس اداره آزمایشگاه بهداشتی بیماری های واگیر	خانم مریم میرمحمدعلی رودکی	آزمایشگاه مرجع سلامت
کارشناس مسئول برنامه مراقبت استئوپروز	دکتر محبوبه دینی	مرکز مدیریت بیماری های غیرواگیر
کارشناس دفتر آموزش و ارتقای سلامت	خانم فاطمه بهبویه	دفتر آموزش و ارتقای سلامت
کارشناس دفتر بهبود تغذیه جامعه	خانم فرزانه صادقی قطب آبادی	دفتر تغذیه جامعه
مدیر روابط عمومی معاونت بهداشت کارشناس روابط عمومی معاونت بهداشت	آقای سید نصرت اله موسوی آقای محمود گرامی	روابط عمومی
مشاور معاون بهداشت و مدیر اجرایی معاونت کارشناس بودجه	دکتر عزیز اله عاطفی خانم پرویندخت کریمی	معاونت اجرایی معاونت بهداشت دفتر بودجه

سایر همکاران:

- دکتر محمد جواد مرادیان: متخصص مدیریت بحران
- دکتر الهام احمدنژاد: اپیدمیولوژیست
- خانم مریم کندی: اپیدمیولوژیست

ماموریت:

جمهوری اسلامی ایران در معرض انواع مخاطرات طبیعی و انسان ساخت قرار دارد که همواره پیامدهای سوء جانی، اقتصادی و عملکردی را برای جامعه و نظام سلامت بدنبال داشته اند. به این دلیل ضرورت دارد تا نظام سلامت بطور مداوم برای پاسخ به این حوادث کاملاً آماده باشد و به آنها پاسخ به موقع و موثر بدهد. علاوه بر آن، تجربیات ملی و بین المللی بر اهمیت نقش پیشگیری و کاهش خطر بلایا تاکید ویژه دارند. این امر دقیقاً نقطه تلاقی بهداشت عمومی و مدیریت خطر بلایا است و معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه های علوم پزشکی بطور قطع دارای مناسب ترین و مرتبط ترین موقعیت برای تبلور این امر مهم است. با عنایت به مطالب فوق، در تیرماه ۱۳۸۹ واحد مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با ماموریت زیر تشکیل گردید: "**مدیریت آمادگی و پاسخ به مخاطرات طبیعی و انسان ساخت و کاهش خطر ناشی از آنها در جامعه و منابع و تسهیلات بهداشتی**". لذا حیطه کاری این واحد موارد زیر را شامل می شود: الف) حدود ۲۴ هزار مرکز بهداشتی درمانی اولیه و ب) ۷۵ میلیون جمعیت کشور.

اهداف کلان:

- ارتقای آمادگی و کاهش آسیب پذیری منابع و تسهیلات بهداشتی در برابر بلایا
- ارتقای آمادگی و کاهش آسیب پذیری خانوارهای ایرانی در برابر بلایا

راهبردهای اصلی:

- ادغام مدیریت و کاهش خطر بلایا در نظام شبکه
- رویکرد پیش فعال (Proactive) نظام سلامت به کاهش خطر بلایا
- رویکرد تمام مخاطرات (All-hazard) و تمام جنبه های سلامت (Whole health)
- رویکرد توجه به مخاطرات گسترده (Extensive) ضمن تاکید بر مخاطرات شدید (Intensive)
- ارتقای ظرفیت نیروی انسانی بهداشتی با اجرای برنامه های آموزشی و تمرین های عملیاتی
- توسعه همکاری های درون بخشی و بین بخشی داخلی، منطقه ای و بین المللی معاونت بهداشتی در امر مدیریت و کاهش خطر بلایا
- در قالب کمیته بهداشت کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه

شرح وظایف:

الف) قبل از وقوع بلایا (Mitigation and Preparedness)

- ارزیابی آسیب پذیری و آمادگی تسهیلات و منابع بهداشتی
- اجرای اقدامات کاهش آسیب پذیری و ارتقای آمادگی تسهیلات و منابع بهداشتی
- جلب مشارکت عمومی برای اجرای برنامه های سلامت-محور کاهش خطر بلایا
- آگاه سازی عمومی درباره راهکارهای ارزیابی و کاهش خطر بلایا
- تدوین برنامه پاسخ هماهنگ و موثر با مشارکت سایر بخش ها
- ذخیره سازی لوازم و ملزومات ارایه خدمت بهداشتی اولیه در فاز پاسخ
- استقرار فرآیند سامانه هشدار اولیه مخاطرات در تسهیلات بهداشتی
- اجرای برنامه های آموزش تخصصی برای مدیران و کارکنان بهداشتی
- اجرای تمرین های آمادگی بلایا در تسهیلات بهداشتی و جامعه

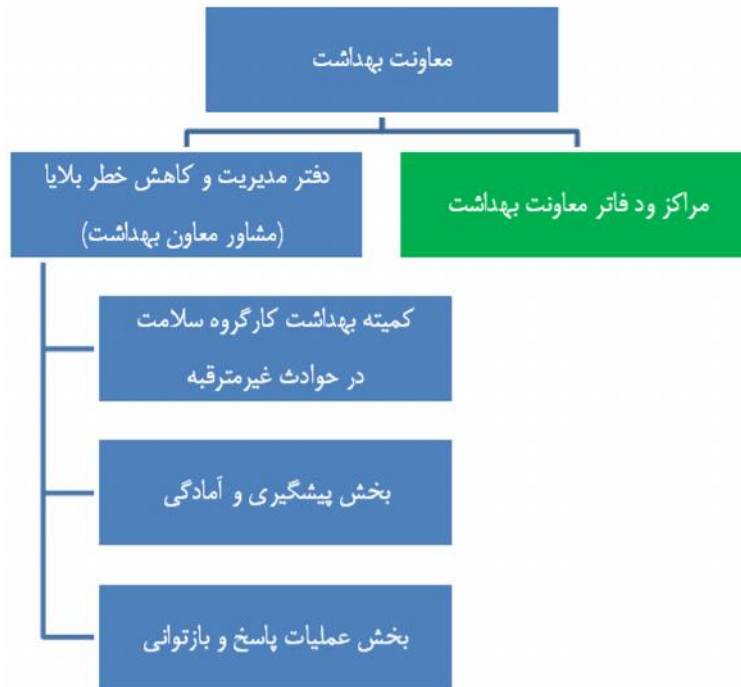
ب) در زمان وقوع بلایا (Response)

- ارزیابی سریع آسیب ها و نیازهای تسهیلات بهداشتی و جامعه
- ارزیابی مستمر نیازهای بهداشتی جمعیت آسیب دیده
- ارایه مراقبت های بهداشتی اولیه هماهنگ، به موقع و موثر
- پایش و ارزشیابی اثربخشی ارایه مراقبت های بهداشتی اولیه

ج) پس از وقوع بلایا (Recovery):

- تدوین برنامه بازسازی تسهیلات بهداشتی با رویکرد توسعه پایدار
- بازسازی تسهیلات و بازتوانی برنامه های بهداشتی آسیب دیده
- مشارکت در تدوین و اجرای بازتوانی روانی-اجتماعی جامعه
- پایش و ارزشیابی اقدامات فاز بازسازی بلایا

ساختار دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا:

توضیح: در ساختار مدیریت بحران وزارت بهداشت در قالب آیین نامه اجرایی سازمان مدیریت بحران، کمیته بهداشت (در کنار کمیته درمان) یکی از کمیته های اصلی کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه است. رییس کمیته با حکم مقام عالی وزارت، و اعضای کمیته با حکم معاونت محترم بهداشت منصوب می شوند. رییس و دبیر کارگروه به ترتیب، معاون محترم درمان و رییس محترم مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی کشور می باشند.

اعضای کمیته بهداشت کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه عبارتند از: معاون بهداشت (رییس کمیته)، سرپرست دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا (دبیر کمیته)، مدیرکل مرکز مدیریت شبکه، مدیرکل مرکز مدیریت بیماری های واگیر، مدیرکل مرکز مدیریت بیماری های غیرواگیر، مدیرکل مرکز سلامت محیط و کار، مدیرکل مرکز سلامت جمعیت، خانواده و مدارس، مدیرکل دفتر بهبود تغذیه جامعه، مدیرکل مرکز سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد، مدیرکل دفتر آموزش و ارتقای سلامت، مدیرکل آزمایشگاه مرجع سلامت، مدیر روابط عمومی معاونت بهداشت، مسئول بودجه معاونت بهداشت.

چرا مدیریت و کاهش خطر بلایا در حوزه بهداشت عمومی نیاز به تقویت و توسعه دارد؟

- کاهش خطر بلایا، یکی از ارکان توسعه پایدار جامعه است.
- جمهوری اسلامی ایران در معرض انواع مخاطرات طبیعی و انسان ساخت قرار دارد.
- در کشور، در هر سال بطور متوسط:
 - ۲۵۰ مخاطره طبیعی روی می دهند
 - ۳۰۰۰ نفر کشته می شوند
 - ۹۰۰۰ نفر دچار مصدومیت فیزیکی می شوند
 - ۱,۵ میلیون نفر تحت تاثیر قرار می گیرند
- افراد فقیر، معلولان، سالمندان، زنان باردار و کودکان آسیب پذیرترین گروه ها در برابر بلایا هستند.
- سطح خطر ناشی از مخاطرات طبیعی در کشور (بر اساس وقوع مرگ) ۸ از ۱۰ می باشد.
- حدود ۹۷ درصد ساختمان های روستایی ایران در برابر زلزله مقاوم نیستند.
- توسعه سریع شهرنشینی باعث شده تا بسیاری از ساکنین روستاها در حاشیه شهرهای بزرگ ساکن شوند که از مقاومت و آمادگی لازم برای بلایا برخوردار نیستند.
- در توسعه شهرهای کشور مبانی کاهش خطر بلایا بدرستی رعایت نمی شوند.
- آمادگی خانوارهای ایرانی در برابر بلایا، بطور متوسط، تنها ۸ درصد است. متأسفانه این برآورد در بین استان ها تفاوت چندانی ندارد.
- مطالعات نشان می دهند که مداخلات مبتنی بر نظام شبکه می تواند سطح آمادگی خانوارها برای بلایا را تا ۷ برابر افزایش دهد.
- سطح خطر بلایا در تسهیلات بهداشتی نظام شبکه، ۷ از ۱۰ می باشد.
- آسیب ناشی از مخاطرات طبیعی بر مراکز بهداشتی درمانی، بخصوص مخاطرات آب و هوایی، رو به افزایش است.
- شاخص های مدیریت و کاهش خطر بلایا در سامانه اطلاعات نظام سلامت تعریف نشده اند.
- بکارگیری حداکثری از ظرفیت های معاونت بهداشت در پاسخ به بلایا با محدودیت های زیر مواجه است:
 - ضعف جدی در کارکردهای پشتیبانی، ارتباطات و مدیریت اطلاعات
 - ضعف در کارکرد هماهنگی بخصوص برون سازمانی
 - عدم بهره مندی از فناوری های مدرن ژئوانفورماتیک

سوالات مهم معاونت بهداشت در حیطه مدیریت و کاهش خطر بلایا

دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا، برنامه های خود را بر اساس راهبردهای اصلی و پاسخ به سوالات زیر تدوین و اجرا می کند:

- آیا معاونت بهداشت برای مقابله با بلایا آماده است؟ اگر بلی، به چه میزان؟ برای کدام مخاطره؟ برای چه شدتی از آسیب؟ در کدام منطقه؟
- اگر تجربه ای مانند بم تکرار شود، آیا معاونت بهداشت موفق تر عمل خواهد کرد؟ به چه میزان؟
- هزینه-اثر بخشی برنامه های معاونت بهداشت برای مدیریت و کاهش خطر بلایا چگونه است؟ اثربخش ترین برنامه معاونت بهداشت برای مدیریت و کاهش خطر بلایا کدام برنامه است؟
- شاخص های پیش و ارزشیابی برنامه کدامند؟ آیا روند آن نهادینه شده است؟
- کدام نیروی انسانی حوزه معاونت بهداشت نیازمند آموزش برای مدیریت و کاهش خطر بلایا است؟ در چه زمینه ای؟ به چه میزان؟
- اثربخشی برنامه های آموزشی مدیریت و کاهش خطر بلایا به چه میزان بوده است؟
- پوشش تمرین های دور میزی و عملیاتی مدیریت و کاهش خطر بلایا به چه میزان است؟ اثربخشی آن چگونه؟
- آیا ساختار و مکانیسم های فعلی مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت برای بهره مندی از ظرفیت های موجود و ارتقاء آن کفایت لازم را دارد؟ برای چه سطحی از انتظار؟
- آیا برنامه های جاری معاونت بهداشت منطبق بر رویکردهای اساسی و روزآمد مدیریت و کاهش خطر بلایا می باشد؟
- کدام برنامه معاونت بهداشت در زمینه مدیریت و کاهش خطر می تواند بعنوان الگو، به سایر کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی معرفی شود؟
- معاونت بهداشت در انجام یا معرفی برنامه های مدیریت بلایا در سطح منطقه پیشرو است یا دنباله رو؟

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۱: ادغام مدیریت و کاهش خطر بلایا در نظام شبکه

کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی

هدف برنامه:

- نهادینه کردن فعالیت های مدیریت و کاهش خطر بلایا در برنامه های بهداشتی از طریق راهبرد ادغام در نظام شبکه

اقدامات انجام شده:

- تدوین برنامه ادغام در سال ۱۳۹۰
- ابلاغ پایلوت برنامه ادغام در ۱۰ دانشگاه علوم پزشکی توسط مرکز مدیریت شبکه در سال ۱۳۹۱
- برنامه ریزی برای ارزشیابی برنامه پایلوت در سال ۱۳۹۲

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۲: استقرار گروه مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت دانشگاه های علوم پزشکی

کارشناس برنامه: خانم نرگس روحی

هدف برنامه:

- ایجاد زیرساخت تشکیلاتی و عملیاتی برای اجرای برنامه های مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت دانشگاه های علوم پزشکی

اقدامات انجام شده:

- تعریف چارت تشکیلاتی و شرح وظایف گروه مدیریت و کاهش خطر بلایا در معاونت بهداشت. گروه تعریف شده شامل مدیرگروه و ۳ کارشناس می باشد (۲ کارشناس پیشگیری و آمادگی و ۱ کارشناس عملیات پاسخ و بازتوانی).
- ابلاغ به دانشگاه های علوم پزشکی توسط مرکز مدیریت شبکه در سال ۱۳۹۱
- تعیین مدیرگروه در اکثر دانشگاه های علوم پزشکی انجام شده است.. هر چند که تصویب نهایی آن و جذب نیروی انسانی نیاز به تصویب هیئت امنای هر دانشگاه دارد. این امر در حال پیگیری است. هر چند که امری بسیار دشوار است، زیرا لازم است اهمیت موضوع در ۵۶ هیئت امنای بطور جداگانه توجیه شود. نقش معاون محترم بهداشت دانشگاه در این زمینه کلیدی است.

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۳: نظام مراقبت وقوع و خسارات بلایا
کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی
هدف برنامه: <ul style="list-style-type: none">• ثبت و تحلیل مستمر وقوع مخاطرات در جامعه و پیامدهای سوء آنها بر جامعه و تسهیلات بهداشتی به منظور تخصیص عادلانه و اثربخش منابع مالی و انسانی
اقدامات انجام شده: <ul style="list-style-type: none">• تدوین فرم ثبت داده و دستورالعمل اجرای برنامه• طراحی سامانه الکترونیکی ثبت و انتقال داده از طریق پورتال معاونت بهداشت• برگزاری کارگاه های آموزشی برای مدیران برنامه در دانشگاه های علوم پزشکی• انجام پیمایش گذشته نگر ۱۰ ساله در بازه ۱۳۸۰ الی ۱۳۹۰

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۴: ارزیابی خطر بلایا در تسهیلات بهداشتی
کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی
هدف برنامه: <ul style="list-style-type: none">• تخصیص منابع محدود مالی و انسانی بصورت عادلانه بر اساس تعیین میزان آمادگی عملکردی، آسیب پذیری غیرسازه ای و آسیب پذیری سازه ای تسهیلات بهداشتی از سطح خانه بهداشت تا مرکز بهداشت استان
اقدامات انجام شده: <ul style="list-style-type: none">• تدوین فرم ثبت داده و دستورالعمل اجرای برنامه• طراحی سامانه الکترونیکی ثبت و انتقال داده از طریق پورتال معاونت بهداشت• برگزاری کارگاه های آموزشی برای مدیران برنامه در دانشگاه های علوم پزشکی• انجام ارزیابی خطر در ۸ شهرستان کشور در سال ۱۳۹۰ (۶۴۴ مرکز)• انجام ارزیابی خطر در یک شهرستان از هر دانشگاه علوم پزشکی در سال ۱۳۹۱ (۲۷۱۵ مرکز)• ابلاغ اجرای کشوری برنامه در سال ۱۳۹۲

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۵: برنامه ملی عملیات پاسخ بهداشتی به بلایا (EOP)

کارشناس برنامه: خانم نرگس روحی

هدف برنامه:

- اجرای عملیات بهداشتی به موقع و اثربخش در زمان بلایا بر اساس یک دستورالعمل جامع و واحد با همکاری کلیه مراکز و دفاتر معاونت بهداشت، EOC وزارت، دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه و مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی

اقدامات انجام شده:

- تدوین و چاپ دستورالعمل اجرای برنامه
- برگزاری کارگاه های آموزشی برای مدیران برنامه در دانشگاه های علوم پزشکی
- استفاده از EOP در حوادث سال های ۱۳۹۱ تا کنون مانند زلزله های ورزقان، بوشهر و غیره
- بازبینی برنامه در سال ۱۳۹۲ که در حال انجام است.

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۶: شاخص های مدیریت و کاهش خطر بلایا

کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی

هدف برنامه:

- پایش و ارزشیابی سیستماتیک برنامه های مدیریت و کاهش خطر بلایا در سطح جامعه و منابع و تسهیلات بهداشتی

اقدامات انجام شده:

- تدوین شاخص های مدیریت و کاهش خطر بلایا. شاخص های کلی عبارتند از: (۱) میزان مرگ و صدمات ناشی از بلایا، (۲) میزان آمادگی تسهیلات بهداشتی در برابر بلایا، (۳) میزان آمادگی خانوارها در برابر بلایا. تعریف، اجزا و روند جمع آوری داده شاخص ها نیز تدوین شده اند.
- اعلام شاخص ها به مرکز مدیریت شبکه در سال های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ و انجام هماهنگی به منظور نهادینه شدن آنها در سامانه مدیریت اطلاعات نظام سلامت
- پیگیری تصویب و ابلاغ شاخص ها توسط مرکز مدیریت شبکه

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۷: بازتوانی در حوادث طبیعی

کارشناس برنامه: مهندس علی محمدی

هدف برنامه:

- توسعه زیرساختی اقدامات فاز بازتوانی حوادث طبیعی در نظام سلامت و کشور

اقدامات انجام شده:

- تدوین برنامه ملی بازتوانی در حوادث طبیعی و آیین نامه اجرایی آن
- تصویب آیین نامه اجرایی برنامه در شورای هماهنگی سازمان مدیریت بحران کشور با همکاری دبیرخانه کارگروه سلامت در حوادث غیرمترقبه

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۸: ارزیابی و آموزش آمادگی خانوارها در برابر بلایا

کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی

هدف برنامه:

- تعیین مستمر سطح آمادگی خانوارها برای مقابله با بلایا
- ارتقای آمادگی خانوارها برای مقابله با بلایا از طریق آموزش مبتنی بر نظام شبکه و رابطین و داوطلبین بهداشتی

اقدامات انجام شده:

- تدوین فرم و دستورالعمل ارزیابی
- تدوین برنامه آموزشی و دستورالعمل مربوطه
- تصویب در ستاد برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع
- هماهنگی با مرکز سلامت جمعیت، خانواده و مدارس به منظور آموزش و بکارگیری کارشناسان و کاردانان بهداشت خانواده در اجرای برنامه

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۹: بیمه تسهیلات بهداشتی در برابر حوادث و بلایا

کارشناس برنامه: خانم نرگس روحی

هدف برنامه:

- اطمینان از جبران خسارات ناشی از حوادث و بلایا بر تسهیلات بهداشتی اولیه از سطح خانه بهداشت تا مرکز بهداشت استان

اقدامات انجام شده:

- پیمایش ملی پوشش بیمه تسهیلات بهداشتی اولیه در سال ۱۳۹۱. نتیجه این پیمایش نشان داد که تنها دو دانشگاه فسا و اردبیل دارای پوشش کامل بیمه بودند.
- هماهنگی با سازمان های بیمه گر در خصوص هزینه و روند تکمیل پوشش بیمه تسهیلات بهداشتی اولیه
- مکاتبات متعدد با دانشگاه های علوم پزشکی بر اساس دستورالعمل لزوم بیمه شدن کلیه ساختمان های دولتی برای حوادث غیرمترقبه

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۱۰: ایمن سازی تسهیلات بهداشتی در برابر حوادث و بلایا

کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی

هدف برنامه:

- اطمینان از حفظ عملکرد تسهیلات بهداشتی اولیه (از خانه بهداشت تا مرکز بهداشت استان) در زمان وقوع بلایا در دو بخش زیر:
الف) ارتقای ایمنی سازه ای و غیرسازه ای تسهیلات بهداشتی اولیه موجود
ب) رعایت استانداردهای ایمنی ویژه بلایا در تسهیلات در حال ساخت

اقدامات انجام شده:

- ارزیابی خطر بلایا در تسهیلات بهداشتی اولیه
- هماهنگی با دفتر منابع فیزیکی وزارت بهداشت در سال ۱۳۹۰ و اطلاع از این موضوع که ارزیابی ایمنی سازه ای تسهیلات بهداشتی تا آن زمان در دستور کار آن دفتر قرار نداشته است.
- تعریف برنامه در دفتر منابع فیزیکی در سال ۱۳۹۱ با هماهنگی مرکز مدیریت شبکه
- پیگیری نتایج اقدامات دفتر منابع فیزیکی

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۱۱: هماهنگی عملیات و تقویت سامانه پشتیبانی پاسخ به بلایا

کارشناس برنامه: مهندس علی محمدی

هدف برنامه:

- اطمینان از ارایه خدمات بهداشتی هماهنگ، به موقع و موثر در فاز پاسخ به بلایا با همکاری کلیه مراکز و دفاتر معاونت بهداشت، EOC وزارت و مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی
- تقویت سامانه پشتیبانی پاسخ به بلایا در معاونت بهداشت و ایجاد مدل این سامانه

اقدامات انجام شده:

- تدوین شاخص ها و بسته ارزیابی اثربخشی عملیات پاسخ بهداشتی به بلایا
- پایش و ارزیابی سریع وقوع مخاطرات شدید و گسترده و تدوین گزارش ماهانه
- هماهنگی عملیات پاسخ با مشارکت مراکز و دفاتر معاونت بهداشت و EOC وزارت در حوادث ۳ سال اخیر
- ارزیابی نیازهای بهداشتی در سیل پاکستان
- تدوین پیش نویس مدل سامانه مدل پشتیبانی و انجام مکاتبات لازم و پیگیری تامین بودجه

برنامه های دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا

برنامه ۱۲: توسعه زیرساخت ژئوانفورماتیک مدیریت بلایا
کارشناس برنامه: خانم هما یوسفی
هدف برنامه: <ul style="list-style-type: none">ارتقای کیفیت مدیریت پیشگیری و پاسخ به بلایا از طریق توسعه زیرساخت ژئوانفورماتیک در معاونت بهداشت
اقدامات انجام شده: <ul style="list-style-type: none">انتخاب دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان شرقی بعنوان پایلوت کشوریانجام مطالعه قابلیت اجرا و هماهنگی با معاونت بهداشت دانشگاه

انتشارات

- کتاب برنامه ملی عملیات پاسخ بهداشتی در بلایا
- کتاب ارزیابی خطر بلایا در تسهیلات بهداشتی
- کتاب واژه شناسی کاهش خطر بلایا
- کتاب نقشه راه نظام سلامت در مدیریت و کاهش خطر بلایا
- کتاب پروفایل مخاطرات طبیعی در جمهوری اسلامی ایران (در دست چاپ)
- پمفلت معرفی واحد مدیریت و کاهش خطر بلایا
- چهار مجموعه پوستر آموزشی آمادگی خانوار در بلایا

همایش ها و نشست ها

- برگزاری همایش ملی روز کاهش خطر بلایا در سال ۱۳۹۰
- همایش ملی روز کاهش خطر بلایا در سال ۱۳۹۲
- نشست تخصصی مدیریت و کاهش خطر بلایا با همکاری موسسه ملی تحقیقات سلامت
- مشارکت در اجرای همایش ملی بازتوانی در حوادث طبیعی توسط سازمان مدیریت بحران کشور
- شرکت در نشست های معاونین بهداشتی کشور
- مشارکت در برگزاری روز ملی بهورز در سال ۱۳۹۰ با موضوع نقش بهورز در کاهش خطر بلایا

چالش‌های موجود:

- توجه گذرای مدیران و مسئولین به موضوع بلایا بطوریکه تنها محدود به زمان وقوع یک حادثه پرتلفات می باشد
- آشنایی ناکافی مدیران با کارکردهای حوزه بهداشت در کاهش خطر بلایا در سطح جامعه
- اجبار به استفاده از نیروهای پاره وقت سایر گروه ها بعنوان مدیرگروه و کارشناسان گروه مدیریت و کاهش خطر بلایا در سطح معاونت بهداشت دانشگاه های علوم پزشکی
- نبود سامانه پشتیبانی شرایط اضطراری در سطح وزارت و دانشگاهها
- نبود تنخواه شرایط اضطراری برای تامین ملزومات آنی در سطح وزارت و دانشگاهها
- ضعف زیرساختی در بهره مندی از فناوری های مدرن ژئوانفورماتیک در سطح وزارت و دانشگاهها
- محدودیت در ساختار تشکیلاتی و ردیف بودجه در معاونت های بهداشت

www.behdasht.gov.ir

تهران، شهرک قدس، خیابان سیمای ایران، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بلوک A، طبقه ۱۱، دفتر مدیریت و کاهش خطر بلایا